

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

NUS cooperativa, educar amb el teatre

Pàg. 10

Teresa Forcades,
el feixisme es combat
amb cooperativisme

Pàg. 13

L'economia solidària,
un nou element per a la
història a casa nostra?

Pàg. 16

Cooperativistes catalans,
una col·lecció amb molt de
camí per recórrer

Pàg. 22

Prevençió de Riscos Laborals

Única cooperativa catalana acreditada
com a Servei de Prevenció Aliè

99%

de renovacions
anuals

9,1

valoració dels
nostres clients

15

anys fent
prevenció

- Salut i benestar des de la integració de la prevenció a la producció
- Eficàcia, adaptabilitat i implicació al servei del desenvolupament de les empreses
- Un model de treball flexible en base a normes internacionals de qualitat

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

"... Incerteses, dubtes, problemes...?"

LLUITEM PLEGATS!!

· ESPECIALISTES EN COOPERATIVES ·

GABINET JOAN JOSEP GONZÀLEZ, S.L.

- Planificació i Gestió Comptable
- Declaració Impost de Societats
- Estudis Econòmics de Viabilitat i Plantejament de futur
- Control Pressupostari
- Diagnòstic econòmics, financers i de sistemes de control de la Cooperativa
- Assistència de Membres de les Comissions de Vigilància i Junes Rectores
- Consultes sobre problemàtica econòmica, comptable i fiscal

GONZALEZ & CIA AUDITORS
AUDITORES CENSORES JURADOS DE CUENTAS

- Auditores de Comptes Anuals
- Auditories i Revisió dels Comptes
- Projectes de Fusió i Escissió
- Auditoria de Gestió
- Informes especials

Pensem com tu. La feina,... ben feta.

GIRONA 38 1ª 1ª · 08010 BARCELONA · Telèfon 93 265 35 05 Fax 93 232 56 13
e-mail: gjjg@gonzalezauditors.com

www.cronda.coop

1 de cada 4 catalans i catalanes de més de 16 anys treballa, compra o participa en una cooperativa

Al Col·lectiu Ronda apostem perquè el centre de l'economia siguem les persones

Al servei de les cooperatives i l'economia social

Assessorament, gestió i suport a l'administració d'empreses cooperatives, fundacions i organitzacions sense ànim de lucre en l'àmbit laboral, comptable, fiscal, econòmic i de consultoria especialitzada

ASSESSORAMENT JURÍDIC COMPROMÈS

 Col·lectiu Ronda

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna, Enric Dalmau, Agnès Giner, Carla Liébana, M. Lluïsa Navarro, Xavi Palos, Montse Pallarés, Jordi París, Joseba Polanco, Ricard Pedreira, Esteve Puigferrat i Olga Ruiz.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Nus teatre.

Disseny, maquetació i impressió:

L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL.

Dipòsit legal B-22.823/80

ISSN 1133-8415.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

 Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Sandra Morón

05

EDITORIAL

Trencar cadenes

06

NOTICIARI

Agnès Giner.

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Planificació de 2019

Confederació de Cooperatives de Catalunya.

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Nus cooperativa, el teatre de les oprimides als processos socials i creatius.

Pep Valenzuela.

13

L'ENTREVISTA

Teresa Forcades.

Montse Pallarés.

16

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

L'economia solidària, categoria conceptual per a la història?

Jordi Estivill.

19

MEDI AMBIENT

Patrimoni cultural, paisatge natural i ciutadania: el territori

Eulàlia Porta.

22

RESSENYA

«Cooperativistes catalans».

Una col·lecció necessària consolidada i amb futur

Josep Santesmases i Ollé.

25

SALUT COOPERATIVA

Augmentar les defenses amb medicina tradicional xinesa

Enric Gallardo.

26

OPINIÓ

Gratitud

Daniel Jover.

Un parell de preguntes (que en són tres) a:

Sandra Morón

(Barcelona, 1996), Graduada en història

El que em sembla més atractiu del cooperativisme són els valors que defensa, basats no només en la democràcia, sinó que també en aspectes tan importants com l'equitat o la importància de l'educació.

En canvi, en un món que es troba en constant canvi, **considero que el sistema pel qual es troben regides les cooperatives**, en què les diferents decisions han de ser consensuades i votades pels diferents membres fins i tot quan es tracta de detalls menors, **n'endarrereix el funcionament i l'agilitat**. En aquest cas considero que seria útil establir un sistema o crear una plataforma mitjançant la qual cada soci pogués aportar el seu vot de manera telemàtica, responnent a la rapidesa que demanden els nous temps.

Definitivament el cooperativisme no és un tema present a les aules, i és una de les moltes mancances que avui dia presenten els programes educatius, no només en els estudis obligatoris, sinó que també en estudis superiors. Com a graduada en història, he trobat a faltar al llarg d'aquests anys d'aprenentatge un programa que integrés almenys una aproximació al sistema cooperatiu i a la trajectòria d'algunes de les cooperatives més transcendents que han existit, sobretot tenint en compte la seva rellevància a la nostra història.

Trencar cadenes

El 16 d'octubre de 2017 la magistrada Carmen Lamela va decretar l'ingrés incondicional a presó de Jordi Sànchez i Jordi Cuixart. Un any després, la vulneració dels seus drets fonamentals continua i la repressió política (i no només política, sinó també judicial, econòmica i social) dels aparells de l'Estat espanyol es manté vigent, una repressió que es desferma contra el poble de Catalunya, però també contra tots aquells qui defensen la llibertat com una valor fonamental de la democràcia.

En aquests temps de descrèdit de la justícia –no podia ser d'una altra manera, si ens atenem als esdeveniments passats i presents–, resulta més important que mai mantenir la convicció que la llibertat és un valor que hem de defensar entre tots.

Des del cooperativisme tenim clar que la llibertat i la justícia social han d'existir per a tothom. La història del cooperativisme és una història gran feta a partir d'històries més petites, de persones que han decidit trencar les cadenes del món assalariat, de consecucions col·lectives i personals. En l'entrevista d'aquest número, Teresa Forcades ens recorda les paraules de Simone Weil i el seu concepte de llibertat, una llibertat que és fonamentalment coherència i, també, respecte pels altres i per un mateix. I també ressonen les paraules de Bakunin, perquè no podem ser lliures, ni individualment ni com a poble, si algú de nosaltres no ho és.

Que aquesta experiència de trencar cadenes ens ajudi a mantenir la llum i a seguir defensant la llibertat de tots els presos polítics, els nostres, però també els de tota la humanitat.

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE BLANC DEL COOPERATIVISME I L'ECONOMIA SOCIAL DEL PAÍS VALENCIÀ

El Centre Internacional de Recerca i Informació sobre l'Economia Pública, Social i Cooperativa (CIRIEC-Espanya) i l'Institut Universitari de Recerca en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria (IUDESCOOP) de la Universitat de València van presentar el passat 17 d'octubre, en un Simposi a València, els resultats, conclusions i recomanacions d'un nou *Llibre Blanc del Cooperativisme i l'Economia Social del País Valencià*. En aquest estudi han participat una vintena d'investigadors de les universitats públiques valencianes, dirigits pels professors José Luis Monzón, catedràtic de la Universitat de València, director del IUDESCOOP i de CIRIEC-Espanya; Rafael Chaves, catedràtic de la Universitat de València, director del programa de doctorat del IUDESCOOP i editor de la revista científica d'economia de CIRIEC-Espanya, i Juan Juliá, catedràtic i exrector de la Universitat Politècnica de València, i director associat de la revista científica d'economia de CIRIEC-Espanya.

El Llibre Blanc té com a objectius quantificar la importància que té el cooperativisme i l'economia social al País Valencià, a partir de la recopilació i l'anàlisi de diverses fonts de dades. També duu a terme una anàlisi i reflexió sobre els diferents agents que integren el sector –cooperatives, societats laborals, mutualitats, centres especials d'ocupació, empreses d'inserció, associacions i fundacions, entre d'altres–, les seves forteses, febleses i desafiaments, i el paper que aquests poden exercir en la consolidació de la societat del benestar.

En el mateix acte també es va presentar una sèrie de vídeos sobre el cooperativisme i l'economia social del País Valencià, sèrie que consta de cinc capítols d'entre 6 i 8 minuts cadascun, en els quals s'expliquen les claus de l'èxit del sector, explicades pels seus mateixos protagonistes. Aquests vídeos es poden veure al canal de Youtube de CIRIEC-Espanya.

Més info: www.ciriec.es

ARÇ COOPERATIVA CELEBRA EL SEU 35è ANIVERSARI

El dissabte 13 d'octubre, en el marc del Festival Esperanzah! al Prat de Llobregat, la cooperativa d'assegurances Arç Cooperativa va celebrar el seu 35è aniversari amb la xerrada *El nosaltres transformador i l'economia social solidària* amb la filòsofa Marina Garcés, el periodista David Fernandez i l'expert cooperativista Jordi Garcia, totes referents en la construcció i articulació d'una economia alternativa, responsable i amb valors.

Moltes felicitats Arç Cooperativa!

ENS VISITA UNA DELEGACIÓ DE COOPERATIVISTES JAPONESOS

El passat 27 de setembre la Fundació Roca Galès –editora de la revista *Cooperació Catalana*– va rebre la visita d'una delegació de cooperativistes japonesos, concretament de Takao Sagara i Kisaburo Okayasu de l'Institut Japonès d'Estudis Cooperatius i d'Iwao Takahashi de la Universitat de Nihon.

L'Institut Japonès d'Estudis Cooperatius es va fundar al 1991 amb l'objectiu de «crear estratègies per a cooperatives i organitzacions sense ànim de lucre, i fomentar l'harmonia entre els sers humans, el treball i la comunitat». Actualment les seves investigacions més importants estan dirigides a dotar de legislació a les cooperatives de treball associat, fent especial èmfasi a la protecció dels drets dels treballadors.

Pel que fa al cooperativisme agrari, la tasca principal se centra a resoldre el relleu generacional i la introducció de la innovació tècnica.

Amb aquesta nova relació, la Fundació amplia la seva xarxa de contacte internacionals.

INAUGURACIÓ DELS JARDINS ELISA GARCIA, LA COOPERATIVISTA ANDREUENCA

El dissabte 27 d'octubre a migdia es van inaugurar els Jardins d'Elisa Garcia, al carrer Cinca, 16, de Sant Andreu de Barcelona. La inauguració amb el nom de la miliciana i cooperativista andreuena, suposa una nova fita del programa de recuperació de la memòria cooperativa de la Fundació Roca Galès, com a impulsora, juntament amb altres entitats de Sant Andreu.

L'acte va comptar amb els parlament de Xavi Palos, president de la Fundació Roca Galès, i de Laia Ortiz, regidora del Districte de Sant Andreu.

Trobareu les dades biogràfiques i altres en l'article de Pau Vinyes i Roig publicat a la revista *Cooperació Catalana*, 418 de març de 2018.

www.rocagales.cat/cooperacio-catalana-418

PREMIS ARACOOOP EN ALÇA

L'edició d'aquest any dels Premis Aracooop va culminar el passat 26 d'octubre.

L'entrega dels esperats premis es va dur a terme a la Lleialtat Santsenca, amb una assistència de públic que va superar les nostres expectatives. Les conferències de Jordi García i Marga Padilla van tenir una molt bona acceptació entre els assistents. Tot i això, el moment on els assistents van mostrar més interès va ser quan es van donar a conèixer els guanyadors i guanyadores dels premis.

Els Premis Aracooop han assolit una quota de participació rècord, més de 40 treballs presentats amb un nota mitjana de 9,02. Aquesta qualitat s'ha vist reflectida en els treballs guanyadors. El segon premi en la categoria de Treball Final de Grau es va atorgar al treball «Alternative funding instruments for Servei Solidari», escrit per Maialen Aginagalde Catalán. El primer premi ha estat per al treball «La donación de alimentos a entidades con fines sociales y su papel en la lucha contra el desperdicio alimentario», de Guillermo Sasot Salas. El premi especial va ser per al treball «Anàlisi de les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús», de Màrius Vallès Codina, pel seu rigor, l'actualitat de la temàtica i la seva aposta ferma pel cooperativisme.

En la categoria de Treballs de Final de Màster o Postgrau tots els treballs premiats han estat redactats per dones. El segon premi va ser per al treball «Impuls del primer supermercat cooperatiu a Barcelona», de Maria Solé Congost. El primer premi per a «La Diversa Creación de una agencia feminista de Gestión Cultural», elaborat per Marina Landa González. I el premi especial va ser per a «L'espai test agrari com a promotor de l'economia social a l'àmbit rural», d'Anna Anglís Piera. Un treball que pretén donar solucions a problemes com el relleu generacional o la sobirania alimentària.

Tots els treballs els podreu trobar al web del programa Aracooop:

www.aracooop.coop

DARRERA FUSTA DE LA BORDA

El passat 11 d'octubre va tenir lloc l'acte institucional de col·locació de la darrera fusta de la Borda, l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús al carrer Constitució, 83-89, al barri de La Bordeta de Barcelona. La Borda és una alternativa sostenible, comunitària i de propietat col·lectiva davant l'especulació i la negació del dret a l'habitatge.

La col·locació de la darrera fusta va ser un acte institucional de finalització

d'obra i que va incloure una visita a l'edifici amb la participació de sòcies habitants i tècniques del projecte. L'acte va comptar amb representants de l'administració i del món cooperatiu. Posteriorment, el dia 14 es va fer la primera visita infantil, en la que els infants de La Borda van poder visitar el que properament serà la seva llar.

L'edifici de fusta, té sis plantes i més de 25 metres d'altura; en total conté 28 pisos d'entre 45 i 75 metres quadrats. L'edifici compta amb un menjador, una bugaderia i un espai de convidats a disposició de tots els veïns. Els veïns començaran el trasllat a les seves noves llars abans de Nadal i en aquests moments estan centrats en els acabats i personalitzacions dels espais.

A més dels habitatges i les zones comunitàries, el projecte inclou una botiga cooperativa d'aliments i altres productes ecològics que s'anomenarà Economat Social, i que en aquests moments ha acabat una campanya d'emissió de títols participatius per tal de finançar les obres i l'habilitació del local comercial.

Més info: www.laborda.coop i www.leconomat.cat

AJUTS SEIRA PER LA MILLORA DE COMPETÈNCIES PROFESSIONALS

Un any més, la Fundació Seira ofereix, a les cooperatives de treball, ajuts a la millora de les competències professionals de les persones sòcies i treballadores. Les beques es poden demanar per a estudis relacionats amb la gestió empresarial, l'economia social i les finances.

Per sol·licitar-les, cal complir les condicions següents:

- Tenir un vincle societatari o laboral amb la cooperativa, i treballar-hi a jornada completa com a mínim des de fa un any.
- Que la cooperativa formi part de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya i es trobi al dia en el compliment de les seves obligacions vers aquesta.

La Fundació Seira confia en el programa formatiu amb una beca que cobreix el 33 % del cost total i amb un import màxim de 600 euros per persona sòcia o treballadora, amb un import màxim per cada cooperativa de 3.000 euros.

El programa formatiu pel qual se sol·licita la beca ha de tenir relació amb la gestió empresarial, l'economia social o les finances. Es pot dur a terme presencialment o virtual, a qualsevol universitat, escola o centre universitari acreditat.

Cal fer arribar la sol·licitud per correu electrònic a seira@fundaciouseira.coop.

La Fundació Seira és l'entitat que actua per dotar d'eines i recursos necessaris per millorar la cultura financera de les cooperatives de treball, el seu accés al finançament i també impulsar el sector financer al servei de l'economia social i cooperativa.

SOM ENERGIA ARRIBA A 50.000 PERSONES SÒCIES!

La família de Som Energia segueix creixent. A finals d'agost ja va arribar a les 50.000 persones, entitats, empreses, comunitats de veïns i administracions públiques sòcies de la cooperativa. Entre totes han arribat als 80.000 contractes d'energia verda, han superat els 50 milions d'euros de facturació anual i ja són més de 60 les persones contractades per la cooperativa. La celebració del 50.000 es va fer a l'Escola de Som Energia d'enguany, que es va fer el 5 i 6 d'octubre a Màlaga.

El número 50.000 arriba en un moment important per seguir caminant per ser una eina activa de canvi, transició i

revolució del model energètic actual cap a un nou model basat en les energies 100 % renovables.

D'altra banda, a primers d'octubre es va posar en marxa la planta de Matallana (Lora del Río, Sevilla), que té una potència de 2 MW i permet una producció estimada de 3.400 MWh cada any, equivalent a l'ús anual d'electricitat d'unes 1.370 llars. Es tracta, doncs, d'una de les plantes més grans a nivell productiu de Som Energia, junt amb la d'Alcolea (Sevilla), i permetrà un estalvi d'emissions de CO₂ de 914.600 kg cada any.

Més info: www.somenergia.coop

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@cooperativesCAT

PLANIFICACIÓ DE 2019

Una vegada més, arribem al moment en què l'empresa ha de reflexionar amb perspectiva per veure com es pot conduir millor. És un moment per avaluar els objectius que ens havíem imposat l'any passat i veure com aquests ens porten a l'assoliment de la missió de la cooperativa.

Al nostre voltant s'estan produint molts canvis que tindran influència a la nostra empresa. Tot plegat, ens pot aconsellar també fer una reflexió més profunda, més estratègica. Per bé que això no ens ha d'aturar de fer l'obligada planificació anual, ens hauríem de plantejar una reflexió estratègica per més endavant i, si s'escau, ajustar el pla de gestió o plantejar noves línies d'actuació per al proper 2020.

Com a referència als canvis que s'estan incorporant de manera natural a la vida diària i que ens han de fer reflexionar, ens referirem a la gran quantitat d'innovacions socials que es produeixen i que fan canviar valors fins ara molt arrelats a la nostra cultura: passem de donar una importància radical a la propietat a valorar-ne més l'ús, passem d'organitzacions molt jerarquitzades a organitzacions més horitzontals on moltes persones en determinen l'èxit o fracàs i, per tant, hem de ser capaços de retenir el talent i d'adaptar les relacions laborals. Alhora, l'evolució de les tecnologies digitals suposen canvis en el funcionament dels productes i serveis actuals. Igualment, l'impacte de l'activitat humana sobre el medi fa que l'entorn climàtic canviï i ens obliga, per una banda, a adaptar-nos i, per l'altra, a modificar els comportaments per tenir més consideració dels recursos naturals – economia circular.

Sovint diem, i és cert, que les cooperatives estem en una situació més avantatjosa per fer front a aquestes noves exigències de la societat perquè tenim capacitat d'autoorganització, som transparents i ens gestionem democràticament. Aquestes forteses, però, les hem de treballar constantment, hem de preveure i avançar-nos als canvis que ens arribaran i ho hem de fer amb suficient antelació per aconseguir que les persones sòcies assoleixin les competències necessàries per fer front els canvis organitzatius, tecnològics i d'estalvi de recursos al llarg de tot el procés de producció, de comercialització, d'aprovisionament o subcontractació i de cura, i formació dels equips humans en tots els àmbits de les funcions empresarials.

Aquestes qüestions estratègiques les hem de posar en marxa en paral·lel amb el dia a dia de l'empresa. Es tracta d'aconseguir que neixi allò nou sense que encara no hagi desaparegut totalment *allò vell*.

La planificació aquí té una importància radical i s'ha de traduir en documents que ajudin a fer la gestió més transparent i permetin analitzar les desviacions que inevitablement tindrem, tant positives com negatives, per tal d'aprofitar-les o corregir-les.

Com a conclusió, una vegada més, insistim en el fet que el pla de gestió és la clau per a la gestió democràtica. És l'element de comunicació entre el Consell Rector i l'Assemblea (el col·lectiu de socis) i entre el Consell Rector i l'equip de direcció, si n'hi ha. És el camí per fer, mensualment, el control de l'evolució de la cooperativa i avaluar les variables de gestió a través del compte de pèrdues i guanys, el pressupost de tresoreria i el balanç.

NUS cooperativa, del teatre de les oprimides als processos socials i creatius

NUS és una cooperativa de treball associat, creada per Andrea Calsamiglia, Eli Rius, Magalí Permanyer i Rocío Manzano. Un projecte nascut de la pròpia acció, fa 8 anys, a partir d'un primer espectacle sobre violències de gènere que reunia psicologia social, educació i teatre.

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Les quatre sòcies de Nus teatre.

L'embrió d'aquesta proposta és un espectacle/activitat per sensibilitzar i prevenir les violències de gènere, creat en una intersecció de trajectòries que unia el món de l'educació i la intervenció social, amb l'experiència de Magalí; de la psicologia social que aportava l'Andrea, i el món del teatre i arts escèniques, especialitat de la Rocío.

«Al final, totes les coses que treballem tenen a veure amb les relacions de poder», explica la Rocío, i és per això que treballen centrades en qüestions de gènere, LGTB, assetjament i *bullying*, «per fer visibles les relacions de poder». Les activitats són, principalment, teatre fòrum, tallers i formacions i projectes, que l'elaboren sempre amb eines creatives i obrint espai a la participació.

«Vam néixer com a teatre social –informa–, però ara fem servir altres metodologies, com treball de processos, mantenint la vessant d'acció i creativitat en tot el que fem». Després de 4 anys d'activitats amb les quals feien allò que més els agradava i, al temps, aconseguien

LAURA M. PASCUAL

algun ingrés extra, decidiren «posar tota la carn a la graella» i dedicar-s'hi plenament.

I quatre anys més de teatre i acció social durant els quals es va anar perfilant el projecte, fins a arribar a la creació de la cooperativa ara fa un any, el 2017. Tot i que en aquests anys sempre funcionaren com a cooperativa, mentre s'anaven formant, amb Estarter, Labcoop i altres, tot elaborant i definint millor els serveis, d'una banda, i quadrant gestió i comptabilitat, de l'altra.

Formada per quatre sòcies treballadores, compten amb un equip de nou treballadores que regularment fan serveis per accions. «Les anomenem col·laboradores perquè són part de l'equip, però no treballen fixes, col·laboren en les accions, tallers o teatre fòrum o projectes –explica l'Eli, responsable de gestió i finances, i la més recent incorporació al grup, fa només dos anys–. L'objectiu és incorporar més socis, a mesura que ens consolidem i creixem». Un horitzó assolible, emfasitza la Rocío, perquè «la trajectòria és

de creixement i les perspectives són bones».

No han prioritzat fer inversions financeres sense consolidar abans el projecte i adaptant la dedicació a les necessitats, fent moltes hores. A més, «sempre s'ha tingut molta precaució a l'hora de planificar, hem estat conservadores», declara l'Eli, tot afegint, però, que cal tenir en compte que «durant temps s'ha viscut en situació de precarietat»; i encara, afegeix la Rocío, «la situació salarial no és allò que considerem digna». De fet, afegeix, «hem donat part de les nostres vides, és el capital social que hem anat aportant».

NUS té l'oficina a la seu de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP), on han estat projecte resident dins l'escola de l'entitat, fet que els ha donat sostenibilitat, des que van fer l'Estarter; és un espai de cotreball amb altres grups, i fan col·laboracions i projectes conjunts amb l'entitat. Al temps, «intentem que tots els serveis que fem, els consums i relacions, siguin de l'ESS, en col·laboració; el mercat social és

Moment final
de l'espectacle
#1.000LIKES.

prioritat, és una de les nostres idees, fer créixer l'ESS».

Pilar fonamental del projecte NUS és la participació activa en xarxes associatives i d'intercooperació, i creen estructures noves com, per exemple, l'Escola de Teatre de les Oprimides amb Fil a l'agulla i La Xixa, on fan cursos regulars i altres activitats.

Hi són també a la XES, treballant a la Comissió de Cures, i a la Federació de Cooperatives. Formen part de la plataforma la Gronxadora (d'entitats que intervenen en propostes sobre gènere i educació), al Col·lectiu

“

«Treballen centrades en qüestions de gènere, LGTB, assetjament i *bullying*, per fer visibles les relacions de poder»

de Companyies de Teatre Independent de Barcelona (entorn de 50); a la Plataforma Contra les Violències de Gènere, i al Teatre Arnau, un «procés participatiu per pensar el futur d'aquest espai emblemàtic de la ciutat». «És un alt nivell d'activisme com a NUS –considera la Rocío–, en el decreixement, els feminismes, la cultura com a dret... i després, encara, també personalment cadascuna participa a diferents llocs».

Processos socials i creatius

Sota aquest títol, NUS ofereix serveis en tres àrees: teatre, educació i projectes. En la primera àrea, espectacles de teatre fòrum, principalment per a joves, que és el seu punt fort, tot i que ara ho fan també per públic familiar. Les temàtiques, com s'ha apuntat: violències de gènere, transfòbia, assetjament i ciberas-setjament (amb una aplicació per mòbil, creada pel Fèlix Cassanelles, amb la qual el públic pot participar des del pati de butaques).

Destaca el treball amb la tècnica d'improvisació, que treballen amb l'obra *I què i què?*, tot creant motius i espai perquè sigui el públic qui construeixi el relat, es pugui obrir el debat i la recerca d'alternatives.

En l'àrea d'Educació fan tallers i formacions. Les temàtiques són sempre les mateixes, però en aquest cas, a més de la sensibilització, prioritzant la prevenció i la metodologia. Són tallers adaptats en funció de la demanda i de la durada, que ha de ser, com a mínim, a partir de 4 hores. «Menys que això no pot ser, perquè has de començar amb grups que no coneixes, i de cop i volta és molt difícil que se senti bé com per començar a treballar», explica l'Eli, mentre afegeix la Rocío: «perquè treballem temes molt delicats que moltes vegades estan presents dins del grup, toca les emocions i això necessita un temps mínim».

El públic principal són els joves; però també els professionals, «perquè puguin formar amb eines del teatre social i altres metodologies creatives –diu la Rocío, i afegeix–: aquest és un dels nostres punts forts, per-

LAURA M. PASCUAL

Presentació del
teatre fòrum
#1.000LIKES.

què amb els joves funciona molt bé això, que no sigui discurs o Powerpoint, sinó passar a l'acció». Aquí treballen, entre altres eines, amb teatre imatge, una tècnica del teatre de les oprimides, amb el cos, sense paraules, «mirant el que no passa pel cap, sinó pel cos. Fent estàtues comencem a extreure informació de quina és la cultura de grup, de quins són els temes que estan presents».

En aquest àmbit, encara hi ha els projectes integrals, per a instituts i escoles, per a l'alumnat, el professorat i les famílies. «És el mètode que funciona millor perquè estàs treballant tot el que envolta la temàtica que volem treballar», matisa l'Eli.

“

«Tant com a NUS com personalment participen en diverses xarxes: decreixement, feminismes, la cultura com a dret»

Es fan tallers separats i sessions conjuntes de totes les parts.

Després introduïm una mica la temàtica des d'un marc teòric, però partint molt del que ells i elles ens diuen de la seva experiència. «Sempre intentem cuidar en el tancament les coses que han sortit. Sí, perquè això pot afectar les persones, perquè treballa les emocions. Per això diem que estem treballant amb material sensible, i donem un espai per veure el que hagi pogut passar i, també, perquè fem èmfasi en la cultura de grup, com volen estar al grup, i no tant confrontar la víctima i l'agressor i que els ha portat a fer això, sinó quina és la cultura de grup que permet que això estigui passant».

Finalment, l'àrea de projectes és on es treballa més per encàrrecs i en col·laboració amb altres entitats, sempre relacionats amb les perspectives i objectius de NUS. Per exemple, ara mateix, un encàrrec de l'Ajuntament de Barcelona per crear una metodologia que afavoreixi la participació comunitària en equipaments de barri, incloent-hi l'estudi de la situació als equipaments, formació de la gent dels centres i la creació d'una guia de bones pràctiques. Un altre projecte va ser la coordinació del programa Estarter, de l'escola de l'IGOP o el projecte europeu SwichtMed, fet a 8 països de la Mediterrània, per impulsar l'ESS.

«El feixisme es combat amb sous dignes i cooperatives»

Un personatge històric que voldries conèixer: Joana d'Arc.

Una lectura imprescindible: la Bíblia i *El capital*

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: no tinc Twitter

No podries viure sense: poder desconnectar i perdre'm per la muntanya

Encara tens pendent: un procés constituent veritablement popular

El cooperativisme és: la dignitat en el treball

Montse Pallarés
@montpallares

M.P.

Teresa Forcades va néixer a Barcelona l'any 1966. Ha estudiat teologia, medicina i és fundadora de Procés Constituent, juntament amb Arcadi Oliveres. Després de tres anys d'exclaustració per dedicar-se més a la política, fa uns mesos que va tornar al monestir de Sant Benet.

Com arribes a implicar-te en la política?

Jo no considero que la meua implicació política comenci amb aquest període que he viscut d'exclaustració, que és com es diu a anar viure fora del monestir per un motiu justificat, que no vol dir deixar de ser monja. La meua activitat política va començar abans, sobretot quan un grup de persones vam engegar el Procés Constituent on els caps més visibles érem l'Arcadi Oliveres i jo mateixa. Però per a mi fer política és treballar per la justícia social, i això desitjaria fer-ho sempre i voldria que tot el que faig tingués aquest vessant. Quan em vaig començar a implicar en el Procés Constituent sí que es pot dir que hi va haver un abans i un després. I com vaig arribar-hi? La manera d'arribar-hi és molt fàcil d'entendre, la meua formació és de metgessa i de teòloga, i gràcies a la meua formació de metgessa, l'any 2004 Cristianisme i Justícia em va demanar que escrigués sobre les farmacèutiques. Jo abans d'això no era crítica amb les farmacèutiques, però em vaig posar a estudiar i a investigar i vaig quedar veient visions. El grau d'evidència dels abusos que cometien les farmacèutiques, el grau d'impunitat d'aquests abusos i el fet que es repeteixin i el que implica a escala sistèmica, em fa plantejar quin és el sistema que permet que això passi, i aquest és el sistema capitalista. La meua crítica ètica al capitalisme surt de l'experiència d'haver estudiat a fons unes companyies concretes, un cop que coneixes el que hi ha ja no pots sortir-ne, perquè és massa greu. Aquesta va ser la meua presa de consciència en l'àmbit social i polític, i això em va portar a fer una sèrie de xerrades, especialment sobre la grip A. Amb això i la crisi que es va iniciar l'any 2007 em trobo fent una crítica al capitalisme, intentant aportar tots els arguments per convèncer la gent que el capitalisme estava esgotat, que calia canviar de model, en un sentit constructiu, és clar; construint una alternativa i enmig de tot això arriba la sentència de l'Estatut l'any 2010. A molta gent ens va semblar que calia defensar un moviment sociopolític i vam pensar que les sinèrgies de la crítica al capitalisme, i el desig d'avançar en la justícia social podria tenir el suport de la creació d'un país nou. I, evidentment, un país més just. En aquell temps es va fer cèlebre una frase que vaig dir: «No vull una Catalunya independent finançada per la Caixa», perquè una independència finançada pel capital és un oxímoron.

L'any 2004 va començar a estudiar les farmacèutiques i va començar la seva crítica al capitalisme.

Aquest és l'inici, un moment de situacions excepcionals, que s'han anat encadenant en el nostre país darrerament i el 2015 pensem que ens podem presentar a unes eleccions, que podem presentar Procés Constituent i que jo puc ser la cara visible. El moviment ho aprova i això és el que provoca aquesta exclaustració. Quan demano l'exclaustració i me la concedeixen, al cap d'una setmana la perspectiva d'anar a les eleccions ja ha desaparegut. Però el meu objectiu no era tenir un seient al Parlament, sinó que el meu objectiu era intentar aportar les meves forces per fer un procés constituent popular. I vaig decidir continuar endavant. El motiu perquè no torno al monestir és perquè volia aprofitar el moment polític. S'ha de treballar fora de la política institucional, en paral·lel, construint el món nou i fent tot allò que podem. La voluntat d'entrar a la política institucional és amb l'objectiu de transformar-la, d'una forma radical. I la manera més clara de transformar la política és obrir la porta a un procés constituent a tot el país, on es puguin discutir i establir les regles del joc.

Per què des de dins de les institucions creus que és impossible fer res?

No, res no, però no és la meua batalla. Jo sento tot el respecte per la gent que, allà on estiguin intenten ajudar. Sí que es po-

den fer coses. Però el que jo creia era que podia col·laborar per una veritable revolució. Participar en unes eleccions que ho traspasessin tot, amb una campanya per tot el país. Crec que hauríem aconseguit grans coses, però hi havia interessos perquè això no fos així.

Quan parles d'interessos, els podem posar nom?

Sí clar, interessos partidistes. La intenció d'intentar que aquest ventall de gent estigués unida era raonable, però Iniciativa i Esquerra Unida en tenir la seva trajectòria institucional i deutes amb els bancs (en el cas d'Iniciativa) no semblava que hi haguessin d'entrar de ple en el procés, tot i que jo pensava que els podríem arrossegar a participar. Però es van imposar els càlculs dels partits i els interessos econòmics, que tenen força, i que fan que els partits actuïn d'una determinada manera. Per fer autocrítica, si alguna crítica he de fer, és de mi mateixa. Perquè jo no tenia ni idea de política.

Potser no t'hi haguessis ficat?

Sí, m'hi hagués ficat igual, però d'una altra manera, no tan innocent. Jo quan parlo del tema mèdic sé de què estic parlant, he fet un doctorat i això vol dir que he tingut unes eines i que estic formada en aquest camp. Quan parlo de teologia,

també sé de què estic parlant. Jo de política, no la tenia, aquesta formació. I en aquell moment no vaig ser conscient de la importància i de la magnitud del que estava passant. El que representava que una iniciativa que va començar absolutament desvinculada de cap interès aglutinés 48.000 persones donant-li suport en tan poc temps, i això no tenia paral·lel i no ha tornat a passar. Com quan per exemple vam reunir 8.000 persones a l'acte a Montjuïc. Jo en aquell moment no era capaç de valorar que allò era particularment extraordinari.

Durant aquests anys, el que sí que podem veure és que el feixisme està més exaltat, ara hi ha gent que s'atreveix a dir coses que abans no deia. S'acostuma a dir que el feixisme es combat amb cultura, no sé si el combat contra el feixisme hauria de passar per la bondat.

Saps que et diria jo? que el feixisme es combat amb sous dignes. El nazisme sorgeix a Alemanya perquè es trobaven amb una greu depressió econòmica després de la Primera Guerra Mundial. Ara passa el mateix, de vegades hi ha partits que van directament a buscar els vots dels més desfavorits, com el front nacional de LePen, o Trump, o Orbán, i la gent està frustrada, la gent està espantada. I es busquen bocals expiatoris, però no necessites un boc expiatori si no hi ha un patiment, i un patiment llarg, de temps, perquè la gent no s'emociona tan ràpid a fer el mal, però si estàs sent víctima, estàs veient com la teva vida es degrada, com cada vegada és més precari tot, estàs veient com el teu fill de 40 anys està a casa perquè no té feina ni en tindrà, si veus les teves il·lusions matxucades i perdudes, això et porta a dirigir aquesta frustració cap on pots, i clar, dirigir-la contra el veritable origen sistèmic és complicat i acabes dirigint-la contra coses més immediates, com els immigrants. Per això el feixisme es combat amb sous dignes, i encara millor, amb cooperatives. En la seva campanya electoral, Jeremy Corbyn, sabent que no podia nacionalitzar les empreses si arribava al poder –que ja li agradaria–, va dir que el que faria seria promoure una llei perquè quan una empresa hagués de canviar de mans, els primers a tenir l'opció de compra fossin els treballadors, organitzats en cooperativa, amb ajuda de l'Estat. El feixisme es combat amb vides dignes. És

66

«La democràcia representativa no és suficient, cal una democràcia participativa»

amb la constatació que les persones per ser-ho, hem de fer coincidir allò que pensem i sentim amb allò que fem. Treballar vuit hores al dia fent segons el que pensa un altre no és una vida digna. Hi ha molts intercanvis humans que no són indignes, ni molt menys. Però hi ha molt d'altres en els quals acabes dissociant la persona del que pensa i de la seva capacitat de treball.

I això no ens passa en política també?

En la definició que fa Simone Weil de la llibertat, la llibertat és la correspondència entre allò que penso i allò que faig. I aleshores et realitza com a persona. Nosaltres d'això també en diem coherència. Evidentment, a tu et poden impedir aquesta realització. Si tinc por de dir el que penso perquè em posaran a la presó, m'estan coartant i limitant la llibertat. Si la llibertat personal és la correspondència entre el pensament i l'acció, la llibertat política és la separació entre els qui prenen decisions i els qui les executen. A més separació, menys llibertat política i més opressió social. L'ideal és que la distància sigui cada cop més petita, o inexistent, i que qui executa les coses participi també en la presa de decisions

En l'àmbit polític, un parlament, d'acord amb la democràcia representativa, no és suficient. Ha demostrat ja els seus límits, tot i que també t'he de dir que hi ha democràcies representatives de diferents qualitats, i la que tenim nosaltres és de les pitjors, perquè la manera com escull els representats és molt important, i nosaltres tenim unes lleis electorals que són especialment nefastes. Però bé, encara que les tinguessin excel·lents, amb la democràcia representativa no n'hi ha prou.

En la democràcia participativa tu esculls un representant, però no li dones un poder absolut. Cal tenir aquesta capacitat de control. Hi ha mecanismes de control que podríem aplicar, que ja existeixen en altres llocs, i que estan actius. Per exemple a Suïssa, encara que no la posaré com a exemple en altres coses, tenen el referèndum de vet.

I què és el referèndum de vet?

Els escullen els seus representants polítics per al legislatiu, és a dir, pel parlament, igual que nosaltres, però a diferència que nosaltres, quan fan una llei, abans d'aprovar-la, aquesta llei pot quedar aturada si un 1% dels votants (al nostre país, a Catalunya, l'1% serien 50.000 persones) és contrari a aquella llei. Si s'arriba a un acord amb els representants d'aquest 1%, la llei tira endavant; si no, es fa un referèndum popular. El panorama canviaria si disposéssim d'una eina així. Hi ha moltes lleis que ja no gosarien fer. Per exemple, el rescat dels bancs no hauria passat de cap manera. Això ha estat una clatellada de la qual no ens recuperarem durant dècades. I el problema és que no tenim mecanismes de control des del poder popular per impedir que aquestes coses puguin passar.

I seguint amb la llibertat personal i política...

Hi ha una noció terrible de llibertat, que és que la meua llibertat acaba on comença la teua, perquè si la meua acaba on comença la teua, si jo vull tenir-ne més tu n'has de tenir menys. No està ben plantejat. Bakunin diu jo no seré lliure fins que totes no siguem lliures, és diferent. És molt diferent considerar la llibertat com un quelcom que et necessita a tu per existir, que no com un quelcom que tu limites.

Amb aquesta reflexió que feies sobre la llibertat, si tenim presos polítics no som lliures com a poble?

És obvi que el que està pres no ho és, i que el poble en el qual hi ha repressió i en què hi ha presos polítics (perquè per a mi són presos polítics) tampoc. I això ens afecta a tots. Independentment si estem o no d'acord amb el seu projecte polític. Perquè aquí hi ha una cosa que està per sobre, i és l'atac contra la llibertat col·lectiva. El seu empresonament és un atac a la llibertat de tots, en tant que som un poble.

L'ECONOMIA SOLIDÀRIA, CATEGORIA CONCEPTUAL PER A LA HISTÒRIA?

Jordi Estivill
Sociòleg

Les ciències socials, i particularment la història, es formalitzen i avancen creant categories conceptuais que serveixen per formular hipòtesis i interpretar la realitat. Conceptes com *classes socials*, *cultura popular*, *hegemonia* o *capital social* han estat útils per examinar esdeveniments i processos passats i donar-ne interpretacions que van més enllà de la narració superficial. La pregunta que vol evocar aquest article és sobre la utilitat que podria tenir el concepte d'economia solidària. Pot donar un valor afegit que ens permeti analitzar millor la nostra història social o una part d'ella? Ha arribat el moment de començar a aplicar-la?

Treballant els materials per redactar el capítol històric del meu recent llibre, *Invitació a l'economia solidària*, he intentat aplicar aquest concepte. Per fer-ho, he tractat de conjugar l'evolució de l'associacionisme, del cooperativisme i del mutualisme a casa nostra. No ha estat fàcil. Mentre que, i malgrat l'existència de l'excel·lent llibre de David Algarra, *El comú català*, no he pogut integrar l'evolució dels comuns, la història de la vida quotidiana i dels esforços no organitzats

Ateneu Cooperatiu del Barcelonès Nord.

d'emancipació de les classes populars, tot i que un article d'Ivan Miró, «Commons & Coops», suggeria pistes per portar-ho a terme.

Quins han estat uns primers i provisionals resultats d'aquesta temptativa?

Es poden distingir quatre generacions que han analitzat l'evolució del cooperativisme a Catalunya. Uns primers precursors són Manuel Reventós, Solà Cañizares i Josep Maria Vilà, als quals cal afegir alguns testimonis del moviment obrer. Una segona generació es dedica més específicament a descriure la història del cooperativisme: Eladi Gardó i posteriorment Ventosa i Roig, Pèrez Baró, Reventós Carner i Josep Castaño. Les recerques de Ferrer Gironès i Gabriel Plana suposen a la fi dels noranta del segle passat una primera renovació. En els darrers temps, s'ha produït una altra renovació amb els treballs de Miró, Dalmau, Alari i Gorostiza, en els quals s'analitza el paper de les cooperatives obreres en els barris de Barcelona, el conjunt de monografies biogràfiques publicades per la Fundació Roca i Galès, i alguns treballs més parcials centrats en una població concreta com el de Margarida Colomer, en un període determinat com el de Faura o en un sector com el d'Ibarz i Iturralde.

Per altra banda, alguns historiadors manifestaven un creixent interès per l'examen de l'associacionisme als Països Catalans. Són els pioners estudis de Pere Solà i els més recents d'Arnabat i Ferré, per al Principat; els de Cucò i Martínez, per al País Valencià, i el de Santana Morro, per a les Illes. També algun treball de Pere Solà i de Marcel·lí Moreta permet endinsar-se en l'evolució del mutualisme. És innegable que el llibre *Solidaridad desde abajo*, coordinat per Santiago Castillo, també va fer un pas endavant en la consideració de les societats de socors mutus.

El conjunt d'aquests estudis no utilitzen explícitament el concepte d'economia solidària, encara que es refereixen a l'economia de la fraternitat, de l'economia social, del món associatiu, però permeten començar a tenir una mirada transversal que articuli les organitzacions socioempresarials i les socioculturals que neixen per resoldre col·lectivament, sense ànim lucratiu, les

necessitats populars i volen una transformació social.

És interessant evocar que, paral·lelament, Jean Louis Laville a França ha intentat reconstituir en la perspectiva de l'economia solidària una història, no únicament francesa, de l'associacionisme i que Garrido ha explicat l'evolució de l'economia social a Portugal. Havent publicat jo mateix dos articles sobre els seus orígens, això possibilita establir alguns paral·lelismes i similituds amb aquests països veïns. La darrera publicació de Fabbri ajuda a incloure la comparació amb el cooperativisme italià. És molt probable que les orientacions de Hobsbawm i de Thompson, que van renovar substantivament els estudis sobre la classe obrera; l'aplicació de la noció de *sociabilitat* que va proposar Agulhon i els estudis sobre la vida quotidiana de les classes populars fets per historiadors, sociòlegs i antropòlegs italians, francesos i anglesos ajudin a donar una altra mirada als processos de l'economia solidària

Cada cop és més clar que l'associacionisme és no solament una reivindicació d'un dret, sinó també i sobretot una concepció d'una nova forma d'articulació de ciutadans lliures i iguals que reclamen un lloc en l'àgora política que neix amb les idees de la revolució francesa. Els valors d'igualtat, llibertat i fraternitat són reinterpretats i aplicats per les iniciatives populars. L'anomenat *socialisme utòpic* amplia i aprofundeix aquests valors i els transforma en utopies d'allò possible. La lluita per l'associacionisme, matriu de les societats de socors mutus, de les de resistència, de les cooperatives, de les primeres unions d'ofici i alhora dels ateneus, de les societats instructives, dels casals, dels cors i orfeons, dels grups teatrals... ocupa una part molt considerable del panorama del segle XIX dels Països Catalans, de Portugal i de França fins a 1848.

La polivalència de funcions i la mútua interacció d'aquestes organitzacions al nostre país és una característica present fins ben entrat el segle XX, contràriament al que succeeix als països centrals d'Europa, on la diversificació en les tres famílies (associacions, cooperatives i mutualitats) es produeix ja des de mitjans del segle XIX i s'afirma declaradament

a partir de la Primera Guerra Mundial. A Catalunya, existeixen manifestacions i reivindicacions conjuntes de les federacions de cooperatives i de les mútues fins als anys trenta del segle XX, quan les darreres veuen l'inici de la seva disminució quantitativa com succeeix a les Illes i al País Valencià. Encara, la llei de la Generalitat republicana de 1934 regula el conjunt de cooperatives, mútues, sindicats agraris i pòsits. Molt probablement aquesta polivalència de funcions respon a la necessitat d'afrontar diferents necessitats: les més peremptòries (alimentació, malalties, defunció...), les de cercar altres formes democràtiques de consum i producció, les de proporcionar treball, les d'expressar reivindicacions obreres i populars, les de donar aixopluc als represaliats, les de promoure funcions de socialització, formació, cultura, lleure i estructuració de les identitats de classe i locals, i d'altra banda, s'explica per la inexistència d'una protecció social pública i d'una beneficència que no arribi ni a tutelar els col·lectius més pobres. Igualment a Portugal es dona aquesta plurifuncionalitat a partir de 1850, malgrat el pes més gran de gremis i corporacions d'oficis fins aleshores.

El fet de reflexionar sobre un llarg període permet formular algunes hipòtesis al voltant de la correspondència entre conjuntura política i legal, cicles econòmics, fases de lluites socials i moments expansius o regressius de l'economia solidària. Caldria començar a establir periodificacions de la història de l'economia solidària i argumentar els punts d'inflexió que marquen el pas d'una fase a una altra.

Per ara, i en l'estadi actual de les recerques, es pot suggerir que l'evolució del marc institucional politicolegal va tenir una influència, relativa, en el seu itinerari. L'ordenament de 1839 va permetre la creació d'un bon nombre de societats, moltes de les quals anaven més lluny de l'ordre reial. Malgrat la repressió dels anys quaranta i l'abolició de 1857, moltes van continuar vivint mig clandestinament. Els sis anys de 1868 a 1874 van ésser clarament expansius en la creació societària dels Països Catalans, tot i que no fos fins a 1887 que es promulga la primera llei d'associacions a l'Estat espanyol. Cal recordar que la llei de 1906 va ésser aprofitada positivament per les

cooperatives i sindicats agraris i que igualment la llei de 1934 va suposar un bon impuls per les diferents famílies de l'economia social i solidària. O sigui que aquesta no esperava un marc legal per desenvolupar-se, però va saber aprofitar els marges que obria. Igualment ho va fer amb les esclatxes polítiques que oferien les escadusseres obertures democràtiques del segle XIX.

Des de la perspectiva econòmica, no sembla que els depressius anys 1865-1870 tinguessin una influència directa, fent bona la hipòtesi d'una capacitat creativa i d'una resistència més forta del moviment cooperatiu davant de les crisis econòmiques. Tampoc les conseqüències de la crisi del 1929 semblen condicionar l'eufòric període 1931-1936 que potser s'explicaria millor per la dinàmica política d'afirmació nacional i social que també influeix positivament en el món associatiu. Més aviat són processos concrets lligats a dinàmiques internes i a la competència els que determinen tancaments i fusions de les cooperatives. Tret d'excepcions, aquestes darreres no són gaire conegudes. Es coneixen millor els seus naixements i expansions.

La correspondència entre moments àlgids de les lluites obreres i fases expansives del cooperativisme no es diàfana. Sobretot perquè dins del moviment obrer la posició envers el cooperativisme no va ésser homogènia i perquè dins d'aquest s'hi barrejaven pràctiques clarament favorables i solidàries amb la causa dels assalariats i altres que es podrien qualificar d'egoisme corporatiu. Tot sembla indicar que el període àlgid de lluites obreres que va del Congrés de Sants de la CNT fins l'adveniment de la dictadura de Primo de Rivera, tot passant per la vaga de la Canadenca, va servir per aclarir una posició de confluència i col·laboració del moviment cooperatiu. I és molt probable que aquesta confluència s'afirmés encara més durant la dictadura. Caldria estudiar més a fons el paper de rereguarda i de santuari del moviment cooperatiu. Un altre moment àlgid i complex de les relacions entre cooperativisme i organitzacions obreres fou durant la fase constructiva de les col·lectivitzacions del 1936 al 1939.

Si s'introdueix la idea que no tot es pot i s'ha de quantificar i que l'augment

o disminució del volum d'associacions, cooperatives i mútues no és suficient per qualificar les fases expansives i regressives, aleshores la vida del recercador es complica molt. Ja que fundació d'organitzacions representatives, realització de congressos i encontres interns i de visibilitat externa, creació d'estructures de segon grau (consum, fabrils, compres, finances...), activitats formatives, emergència d'iniciatives innovadores i rupturistes, intervencions en defensa dels interessos ciutadans i generals són factors de maduració de les iniciatives de l'economia solidària. I per tant s'haurien de tenir en compte a l'hora de posar-les en relació amb les fases que van modelant

la seva història. Per fi caldria, incorporar l'evolució de les tendències ideològiques i culturals i dels seus debats i ruptures que marquen aquestes fases.

Com es pot constatar, la feina a fer és molt superior a la d'aquest primer i provisional article. Ha d'ésser una feina col·lectiva a la qual tothom està convidat. Potser es podria començar per aprofitar l'exposició històrica que la Fundació Roca Galès està preparant, i convocar un petit encontre que reunís totes les persones interessades, tant d'aquí com de fora, per continuar debatent què significaria aplicar l'economia solidària com a categoria conceptual en la història social.

GENCAT

Acte institucional Diadacoop 2018.

PATRIMONI CULTURAL, PAISATGE NATURAL I CIUTADANIA: EL TERRITORI

UNA INTRODUCCIÓ A LA PROBLEMÀTICA

Eulàlia Porta

PLANIFICACIÓ URBANÍSTICA I QUALITAT DE VIDA

Hi ha una inquietud que d'uns anys cap aquí ha anat prenent visibilitat en àmplies capes de la nostra societat. És la in-

Castell de Prenafeta.

quietud generada per l'evolució de l'urbanisme al nostre voltant. Ens preocupa com l'urbanisme evoluciona en acord o en desacord amb la nostra vida: la real, la quotidiana. Ens capfica si aquesta evolució és respectuosa amb la natura, té cura de l'aire, de l'aigua, etc. Avaluem, i critiquem o lloem en conseqüència, com evoluciona l'urbanisme en relació amb l'entorn social i amb el patrimoni cultural que hem heretat i que anem creant. Ens importa, en definitiva, com l'evolució de l'urbanisme en el nostre entorn crea felicitat i infelicitat.

Partim del fet que absolutament la totalitat del nostre territori està urbanitzat. Tot ha estat tocat per nosaltres, directament o indirecta. El paisatge, que és la conformació integral del nostre territori, allò que

tenim ara mateix configurat com a tal, no ha estat sempre igual. En els darrers decennis ha sofert variacions que no s'havien donat abans en milers d'anys. Els canvis en el paisatge no són banals ni trivials, i han tingut i tenen unes conseqüències tan immenses, com escassament avaluades.

S'han exigit i publicat, aquí i allà, ingents estudis que investiguen quines són les repercussions –visibles i no visibles– de l'acció antròpica en el territori. Quan aquestes anàlisis són crítiques, conclouen que aquests canvis no resulten beneficiosos per a la qualitat de vida i per al benestar de totes les espècies que habitem i compartim el nostre territori. L'evidència científica i l'opinió popular general són unànimes: ens l'estem carregant. Res de nou.

AP7

URBANISME, PLANIFICACIÓ TERRITORIAL I PARTICIPACIÓ CIUTADANA

Una altra qüestió que sorgeix quan plan-tegem que a través de la planificació ur-banística i territorial podem gestionar amb responsabilitat el nostre territori, és la manca de confiança de la població en-vers els mecanismes que articulen, dissen-yen i executen aquestes planificacions. A quins interessos responen? Quines en són les prioritats? Quines són les estratè-gies finals? Sovint molts de nosaltres hem patit una mala planificació, o la seva ab-sència, en activitats diàries que ens han afectat en major o menor mesura. Patim que la planificació i execució urbanísti-ques ignoren, arreu, molts aspectes que nosaltres, com a ciutadans, considerem importants. No només factors que afec-ten la natura, o la nostra salut, també s'obvien factors culturals i emocionals.

Mas de Llorach

Al llarg dels anys hem anat veient com s'havien anat posant de relleu el malestar i les queixes pels perjudicis que ha anat provocant aquest tipus de planificació. Així mateix, hem vist com, en el millor dels casos, s'han manifestat i presentat recursos en contra parts o la totalitat d'alguns projectes. Però, malaurada-ment, els conflictes territorials que s'han generat rarament han aconseguit aturar o modificar res. La ciutadania, ara per ara, no és encara un actor amb poder de decisió directa en aquests temes. Comen-ça a ser sentida, com una remor que s'in-tenta ignorar i no s'aconsegueix fer callar. Però encara no és escoltada.

PLANIFICACIÓ TERRITORIAL I URBANISME VERSUS PROTECCIÓ DEL PATRIMONI NATURAL I CULTURAL

Tenim molts exemples i no poques evi-dències que les polítiques de protecció del patrimoni natural i cultural són const-antment ignorades en la planificació ur-banística i l'ordenació territorial. Cal dir, també, que en alguns casos s'han dut a terme bones pràctiques, especialment en les que han estat fruit de la coordinació entre la participació de professionals ex-perts en els diferents àmbits implicats i la ciutadania. Però, en la majoria dels ca-sos, difícilment gira entorn de les neces-sitats dels habitants del territori i de les persones usuàries d'aquell paisatge. Amb prou feines trobem en algunes memòries prèvies de les execucions urbanístiques

o de vies de comunicació, estudis multi-disciplinaris sobre l'aire, l'aigua, la flora i la fauna de l'entorn que s'afectarà. No hi són presents elements tals com anàlisis crítiques de les actuacions dutes a terme abans de les actuacions o previsió de les conseqüències de les futures, estudis so-bre els vincles identitaris dels habitants respecte algun element que es vol tocar o eliminar, i respecte de les emocions existents i les emocions que generarà. I, encara menys, hi esperem trobar les va-loracions de la ciutadania i dels experts del territori en els diferents factors que el conformen sobre el passat, el present i el futur de la nova planificació, o de la seva modificació. Hi manquen tantes al-tres informacions que permetrien obte-nir un estat real de la situació actual del territori, de les dinàmiques que hi inte-ractuen i les necessitats i conflictes que, de ben segur, es crearan, que esdevé pràcticament impossible que qualsevol planificació pugui resultar respectuosa amb el paisatge i els seus habitants.

Si preguntéssim, una per una, a les persones que habiten el territori afectat per una actuació urbanística que s'hagi dut a terme fa un temps, obtindríem un mapa real de les repercussions en la seva qualitat de vida, de les afectacions en la salut i el benestar, en l'estat anímic, en l'accessibilitat, entre d'altres aspectes. Si ho féssim abans d'acabar de definir o redefinir la planificació, podríem obtenir el mateix mapa respecte de les expec-tatives dels habitants i altres persones usuàries sobre la seva possible execució. Amb aquests mapes podríem avaluar i valorar els efectes de les actuacions i actuar en conseqüència. Com dèiem, hi ha molts factors que posen en relació el creixement i la planificació territorials amb la qualitat de vida de les persones, de la flora i la fauna del territori, i amb la conservació i el manteniment del pa-trimoni cultural i natural, que no tenen cabuda en la planificació i l'ordenació territorial, urbana o rural. Gairebé és inexistent, fins i tot, quan es tracta de paratges protegits naturals o històrics.

Pensem en el concepte d'urbanis-me que té en compte el paisatge urbà, periurbà, industrial, rural i les zones de vies de comunicació i que estudia el paisatge natural i l'humà (o antròpic, o cultural). Parlem d'urbanisme en tant

que una de gestió de qualsevol tipus d'entorn, tingui les qualitats i els usos que tingui. Perquè considerem que actualment l'ordenació del territori amplifica els efectes de les grans urbs i escampa per la resta del territori les seves necessitats, problemàtiques i conflictes: les afectacions de les urbs arriben cada cop més lluny.

EL CONCEPTE DE PAISATGE

Ens resulta útil introduir, ara, el concepte de paisatge, per continuar amb la nostra proposta d'anàlisi crítica de l'estat actual del territori des del punt de vista de la planificació urbanística i territorial i les seves afectacions en el paisatge.

Actualment, el paisatge és entès com un tot integral. L'any 2000 es publicà (i tots els estats europeus el van anar aprovant posteriorment) el Conveni Europeu del Paisatge (Florència, 2000) que en el seu primer article defineix: «Per paisatge s'entendrà qualsevol part del territori tal com el percep la població, el caràcter del qual sigui el resultat de l'acció i la interacció de factors naturals i/o humans» (Consell d'Europa, 2000).

Aquest fou el primer cop, en l'àmbit legislatiu, en què es concebé el paisatge com la fusió dels conceptes de paisatge cultural i de paisatge natural. Alhora, el paisatge natural és patrimoni natural i el paisatge cultural és patrimoni cultural, ja que pertanyen al comú de la humanitat (UNESCO, 1972). A aquest paisatge natural i cultural el Conveni Europeu del Paisatge hi afegia en la seva definició un aspecte nou: la dimensió social del paisatge. És a dir, la relació de les persones amb el medi que habitem o del qual som usuaris.

El concepte de paisatge integral fou pres com a referent per l'entitat creada el 2004 per gestionar el territori català des del punt de vista del paisatge: l'Observatori del Paisatge de Catalunya (OP). L'OP entén el paisatge com un tot, «prenent els seus components naturals i culturals conjuntament, mai per separat, com una àrea, tal com és percebuda per la població, el caràcter de la qual és el resultat de la interacció dinàmica de factors naturals (com el relleu, la hidrologia, la flora o la fauna) i humans (com les activitats econòmiques o el patrimoni històric) [...]

Oliveres en el camí a l'ermita de Sant Josep Montblanc.

com una realitat física i la representació que ens en fem. És la fesomia d'un territori amb tots els seus elements naturals i antròpics i també els sentiments i les emocions que desperten en el moment de contemplar-los» (OP, 2004). L'OP no exclou cap part del territori, analitzant de la mateixa manera els espais marginals i degradats que els espais singulars o excepcionals (Saladié, 2010).

Aquesta visió integral del paisatge pretén ubicar, estudiar i interrelacionar tots els factors –tant naturals com antròpics– en l'estudi del paisatge, fent-ne una anàlisi crítica i establint-ne un diagnòstic, a fi de proposar accions. Tot plegat, en el marc de la sostenibilitat i el respecte per la natura, per la qualitat de vida de totes les formes de vida i per la cultura.

L'estudi del paisatge s'ha de desenvolupar conjuntament amb l'estudi dels elements i factors que el conformen. Amb la difusió d'aquesta recerca complexa i completa que volem anar fent, creiem que podem propiciar una ampliació del seu coneixement, estima i protecció, de manera harmònica amb i des del territori.

Referències bibliogràfiques:

- Consell d'Europa. (2000). *Conveni Europeu del Paisatge*. Florència: CEE.
- (2004). *Activitat de l'Observatori. Catàlegs del Paisatge*. (J. Nogué, & P. Sala, Ed.) Recollit de Observatori del Paisatge de Catalunya: http://www.catpaisatge.net/cat/catalegs_presentats_T.php
- Saladié, S. (2010). «El Catálogo del Paisaje del Camp de Tarragona como instrumento para la ordenación y gestión del paisaje periurbano de Reus-Tarragona». A C. Cornejo Nieto, J. Morán Sáez, & J. Prada, *Ciudad, territorio y paisaje: Reflexiones para un debate multidisciplinar* (p. 421-436). CSIC.
- UNESCO. (16 / novembre / 1972). *Convención sobre la protección del patrimonio mundial, cultural y natural*. Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura: <http://whc.unesco.org/archive/convention-es.pdf>

Cooperativistes catalans. Una col·lecció necessària consolidada i amb futur

Josep Santesmases i Ollé
Historiador

Quan una col·lecció com «Cooperativistes Catalans» arriba al número trenta, vol dir que està ben consolidada, la qual cosa no significa que el tema estigui esgotat, al contrari. Palpant la realitat publicada, és ara quan hom li desitja llarga vida, perquè a cada número apareix una altra història biogràfica, que amplia el ventall de les complexitats humanes dels personatges que van apostar pel cooperativisme com a forma d'encarar projectes i consumir realitats.

Les biografies i les memòries són peces fonamentals per entendre el passat des de la perspectiva històrica. Les persones formem part d'un temps i uns espais concrets. Som conseqüència d'unes determinades condicions familiars, locals, socials i polítiques, i ens anem construint a partir de la nostra formació, en els àmbits professionals o en les relacions socials, des de les creences, actituds i conviccions. És molt difícil destriar una part de l'altra d'una vida o millor dit obviar parts d'una vida d'altres que ens puguin semblar més interessants. Les persones i les seves circumstàncies acumulatives són unes i indivisibles. Vull dir amb això que la biografia sempre aporta un gruix d'humanitat que dona pistes per entendre millor la societat de cada època. Perquè al capdavant la història no fa altra cosa que mirar d'entendre els humans d'altres èpoques per comprendre millor el present i, com s'acostuma a dir, a encarar millor el futur. Si és llegeix i es reflexiona, és clar.

Una qüestió important de la col·lecció és el descobriment de molts personatges desconeguts, fins i tot en els seus respectius llocs de naixença o de vida. Sovint hem cregut que la història la determinen «grans» personatges, figures importants de la política, dels poders econòmics, de la cultura o fins i tot dels moviments socials. No és ben bé cert. Sense l'estructura de persones i col·lectius que configuren les societats de cada època no entendríem res. Per això és molt important el coneixement

de personatges com els que s'inclouen en la col·lecció que es van moure en àmbits locals, comarcals, de país, estatals o fins i tot internacionalment.

Les trenta biografies han estat elaborades per vint-i-set autors diversos. La majoria d'ells n'han redactat una de sola, només tres autors han repetit i tres dels llibres han estat redactats a quatre mans. Això vol dir molta diversitat d'autories, qüestió realment important perquè permet sumar punts de vista, territoris, temàtiques.

Gairebé la meitat de les biografies estan dedicades a personatges que desenvoluparen la seva activitat cooperativa en el món agrari. Aquest fet no ens ha d'estranyar. En primer lloc perquè en una part important del sector agrari, del món rural, el cooperativisme ha jugat un paper clau, fonamental, de pal de paller de les societats locals. Des de finals del segle XIX, però sobretot durant la primera meitat del segle XX, o més ben dit fins a la progressiva mecanització del camp, la major part de les economies familiars rurals depenien de l'agricultura. En determinades poblacions durant el primer terç del segle XX, sobretot en les que es crearen dos sindicats de signe ideològic contraris, tot girava a l'entorn del sindicat agrícola: l'economia, l'activitat sociorecreativa i directa o indirectament la política.

L'altre àmbit més present en les biografies és el cooperativisme de consum. Segurament també ho podem entendre a partir de l'afectació d'un gran nombre de població en els llocs on s'implantà, que cercaven una manera més racional i econòmica d'aconseguir els productes que consumien, generant en molts casos, amb els beneficis col·lectius, equipaments i activitats sociorecreatives. Els altres àmbits que ocuparen l'activitat cooperativa dels biografiats són ja més minoritaris: obrers o de producció, escolars, serveis, mutualitats, farmacèutics i sanitaris, compres, teòrics, generals, etc.

Cal dir que aquesta és una història bàsicament d'homes. Només una dona

figura entre les trenta biografies, fet que reflecteix una realitat en els rols històrics que han jugat un i altre sexe. Vint-i-un dels biografiats van néixer al segle XIX tot i que només dos hi van morir. Vint d'ells van arribar al 1936. Aquesta constatació ens permet veure com les circumstàncies polítiques del país han determinat les situacions, les conductes personals i l'actuació pública de les persones. En la darrera biografia, la de Josep Roig Magriñà, aquest fet es concreta molt clarament, establint etapes molt diferents segons les situacions polítiques del país. Dels biografiats que arribaren a 1936 dos van ser assassinats a partir de l'esclat revolucionari incontrolat posterior a l'aixecament militar, sis es van exiliar –tres d'ells retornaren posteriorment–, dos van ser empresonats a partir de 1939 i un va ser afusellat l'any 1942.

El cooperativisme requereix comunitat, democràcia participativa decisions col·lectives. Tanmateix en tota activitat col·lectiva sempre es produeixen els lideratges, o dit d'una altra manera els lideratges determinen la implantació, la intensitat, la concreció que tindrà el sistema cooperatiu. Segurament la diferència és que en aquest cas els lideratges es distingeixen per treballar pel bé comú i no per exclusius interessos personals. Alguns dels biografiats van actuar localment, però molts d'ells, segurament per aquesta condició de lideratge, van fer el salt a àmbits territorials més grans: la comarca, Catalunya, Espanya o fins i tot, a conseqüències de l'exili, a d'altres països o també internacionalment.

La col·lecció «Cooperativistes Catalans», està promoguda per la Fundació Roca i Galès i editada per Cossetània Edicions. Les biografies publicades són un pòsit magnífic, impagable, al servei del present i del futur. Antoni Gavalldà, professor de la URV i patró de la FRG, dirigeix la col·lecció amb tenacitat, dedicació i encert. Hem d'estar agraïts que així sigui, encoratjant la seva continuïtat.

Assegurem compromís

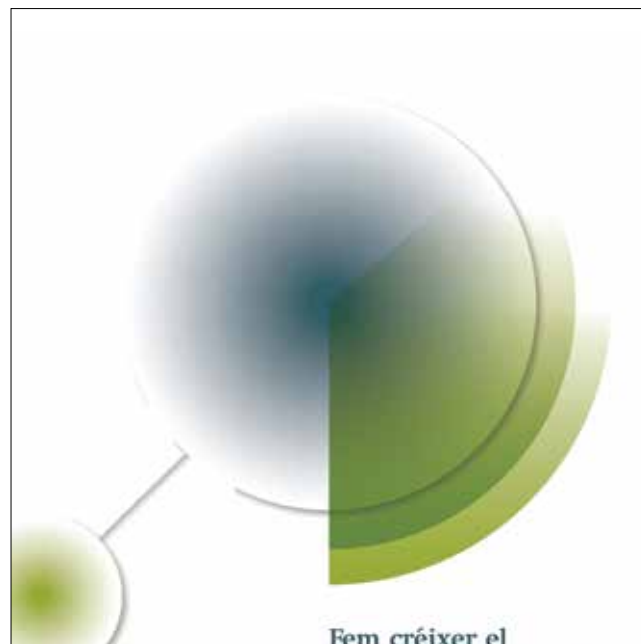

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social

www.arc.coop

Fem créixer el moviment cooperatiu i donem veu a les cooperatives de treball

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
Presenta a les sarxes, regístrenos a

Premià 15, 1r pis
08014 Barcelona
933 18 41 62
www.cooperativetrebball.coop

Facebook i Twitter

www.femescala.coop
info@femescala.coop
c. Bailèn 5, baixos
08010 Barcelona
tel. 93 532 36 26

ÈNICA - COHESIÓ - ESTALVI - ECONOMIA SOCIAL - TRANSPARÈNCIA - COHESIÓ - ESTALVI - ECONOMIA

Administrem comunitats veïnals i lloguers

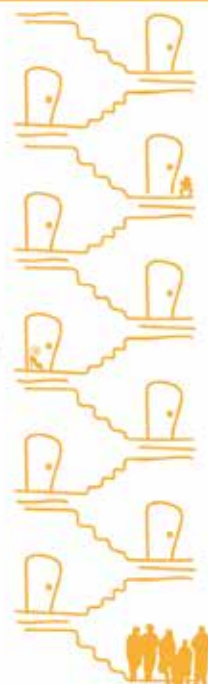
Què fem?

- Administració de comunitats veïnals
- Administració de lloguers
- Gestió de proveïdors
- Assessorament legal
- Acompanyament dels usuaris

Com ho fem?

- Compromís mediambiental i social
- Estalvi econòmic i transparència
- Millora de la qualitat de vida
- Bon servei i millora constant

Més informació a www.femescala.coop

Augmentar les defenses amb medicina tradicional xinesa

Enric Gallardo

Cos, Cooperativa de Salut
@COS_cooperativa

Quan parlem de tenir més les defenses ens ve al cap no refredar-nos amb els primers freds, o no estar tot l'hivern arrossegant un constipat que no acaba de marxar. El concepte clau és l'adaptació. Que l'organisme sigui capaç de mantenir l'equilibri o homeòstasi malgrat que les condicions externes canviïn. I això també va més enllà del simple refredat.

El sistema immunològic és un entramat complex de cèl·lules, mucoses, teixits i òrgans que fan possible aquesta tasca. La medicina tradicional xinesa (MTX) té una visió del funcionament de l'organisme diferent a la medicina convencional. Entre altres coses perquè va ser formulada fa més de dos mil anys a la Xina. Amb les diferències en la tècnica i també en concepció del món i de la natura que això implica.

Energèticament, des de la MTX, hi ha d'haver un equilibri global a l'organisme perquè els diferents sistemes que l'integren puguin funcionar òptimament. I aquests sistemes s'engloben dins de les característiques funcionals de cinc òrgans principals.

En el cas del sistema immune, a la MTX trobem el que anomenem el *wei qi*, o energia defensiva, que faria unes funcions de protecció i adaptació de l'organisme anàlogues al sistema immunològic. A més, s'encarrega de regular la temperatura corporal, de l'obertura i tancament dels porus, i d'humidificar i nodrir parcialment els teixits.

Des de la MTX, per a qualsevol tractament, sempre fem un diagnòstic personalitzat per trobar la manera d'aconseguir l'equilibri intern que necessita cadascú. Però els òrgans que són més fonamentals per a les defenses són els pulmons, la

melsa i els ronyons. Així que, amb l'acupuntura, la fitoteràpia i altres tècniques de què disposem, apuntarem a tonificar un o més d'aquests òrgans per tal d'aconseguir-ho.

De manera casolana, podem adaptar una mica allò que mengem de cara a l'arribada del fred.

Primer de tot, hem de tonificar l'energia de la melsa, i preservar l'escalfor interna. Així que mirarem de menjar el màxim d'aliments cuinats i a temperatura tèbia o calenta. Això facilita molt la digestió i evita que el sistema digestiu hagi de fer servir massa energia per escalfar i digerir els aliments i begudes. Potenciarem les coccions llargues i lentes i evitarem o reduïrem les amanides i les begudes fredes. Aliments grocs o taronges com el moniato, la carbassa i el mill donaran bona energia a la melsa.

Els aliments de sabor picant mobilitzen l'energia cap a l'exterior i ens ajudaran a enfortir l'energia defensiva. Hi incloem el gingebre fresc, la ceba, l'all, els raves, els naps, la canyella, el pebre i el clau, a més dels bolets, en especial el *shiitake*.

Per tonificar el ronyó podem fer caldos d'arrels i anar-los bevent calents. També poden ser aliments negres o foscos com el sèsam negre, les azukis, les algues (que remineralitzen potentment).

Per tonificar els pulmons (i també la melsa) i ha una recepta de batut calent molt bona. S'ha de bullir durant uns vint minuts a foc lent quatre peres a trossos i quatre dàtils en llet d'arròs. Els darrers cinc minuts se li pot afegir un parell de rodanxes de gingebre fresc. Després ho triturarem tot. Aquest batut es pot prendre com a preventiu i també com a recuperador de l'energia dels pulmons i la melsa després d'haver passat un procés respiratori.

Una tècnica que es pot fer servir és la moxibustió. Consisteix en aplicar el calor que desprèn un havà fet d'artemisa *argyi* a determinats punts o zones del cos. Es fa servir per a moltes condicions diferents, però aplicada a certs punts estimula molt les defenses i enforteix l'organisme. És fàcil d'utilitzar però s'ha de consultar a un professional de la MTX per tal que valori si hi ha cap contraindicació i ensenyi a localitzar el punt correctament.

**«El pensament neix
dels esdeveniments, de l'experiència
viva i s'hi ha de mantenir vinculat
com els únics indicadors
per poder-se orientar»**

Hannah Arendt

GRATITUD

Daniel Jover
Educador

Vull fer un elogi d'aquest sentiment en perill d'extinció que es diu *gratitud*. Agraïment a les persones que ens han acompanyat en algun període de la nostra vida; ens van ajudar sense demanar res a canvi i gràcies a elles, hem evolucionat essent qui som. El seu exemple de gratuïtat i compromís és l'estímul necessari per avançar assumint la nostra responsabilitat. Al final de tot, cadascú afronta amb les seves accions o omissions les qüestions més importants que planteja l'existència, i una d'elles és ser agraïts.

No crec en la separació pensament/vida. Juntament amb l'atzar o la providència, som coautors del nostre guió i testimonis de la nostra època: si no vius ni treballes d'acord amb el que penses i sents, al final acabes sentint i pensant tal com treballes i vius. **La coherència entre conviccions, actituds i actes és fonamental.** Intento donar testimoni de l'íntima connexió existent entre ètica, espiritualitat i compromís social. Són dimensions que no he volgut negar o menysprear. Escindides, són causa de conflictes i angoixes. Integres, són font d'inspiració fecunda. Es purifiquen lentament fonent-se en una mateixa praxi d'esperança, en una mateixa aposta.

Com eren la veu, els gestos o el rostre dels que ens van ajudar, admirem i fins i tot estimem, i ja no hi són? Quines emocions ens provoca evocar-los?

Sabem que la memòria és un element essencial en la recerca de la nostra identitat, però també ens serveix per destacar i subratllar esdeveniments, moments o persones que ens han fet ser més hu-

mans..., i que van contribuir a fer el nostre món una mica millor de com el van trobar. Amb el valor del seu exemple ens segueixen interpel·lant.

Hi ha una manera de pensar i sentir en la qual els records i les seves imatges estan clarament enfocades i flueixen nítides, sense esforç ens permet retrobar-nos amb elles. Només tindrem els seus noms i rostres que habitaran la nostra memòria. Amb totes aquestes persones que ens han acompanyat i ajudat a ser tenim deute de gratitud, de no oblidar-les.

El nostre repte és seguir actuant, pensant i formulant les preguntes pertinents a partir del conflicte i del dolor humà. No repetir-les sinó reinventar-les. La nostra missió és mantenir la fidelitat a tot aquest conjunt d'ideals encarnats per elles i que, desafiant els fatalismes i la resignació, amb paciència, fan de la història un lloc digne de l'esperança.

Qui són les persones que van contribuir a fer que la nostra vida fos més intensa, compromesa i, tot i les responsabilitats de tota opció, també més agradable?

No podem ignorar que la relació d'amistat es construeix a partir del respecte i el desafiament a la intel·ligència de l'altra persona. Aquests éssers estimats –fonamentals– ens inspiren i ens ajuden a ser millors. Són imprescindibles perquè la humanitat avanci en justícia, compromís social, i sigui digna de tal nom.

Les seves causes ens interpel·len, avui com ahir, per fer-se fonament en les nostres decisions. Ens ajuden a trobar sentit

a la nostra vida i significat a les nostres accions. **Alimenten la nostra consciència perquè ens mostren la seva vocació de cercadors de bondat, veritat i bellesa en les coses senzilles de la vida quotidiana, més enllà del que és extraordinari.**

La nostra manera de ser-los fidels és estar atents als nous contextos i als nous signes dels temps, detectant on es produeixen les noves desigualtats i on germinen les solidaritats, per comprometre's amb una acció centrada en l'esperança.

Ens van ensenyar que el seu compromís a favor d'aquesta esperança activa i radical és una pràctica en un context històric i un procés viu impulsat pel desig i la voluntat. Suposa convertir-se en protagonista i motor de les causes i motius que esperem. No és espera passiva que altres agents externs realitzin el que tu desitges

Els militants de l'esperança són anti-fatalistes; són la bona gent que sap quelcom elemental: per tenir visió clara i transformadora cal saber mirar amb ulls nets i identificar els factors de risc i les possibilitats latents. Amb capacitat per a la resistència ètica i, al mateix temps, d'emprendre i desenvolupar experimentacions anticipatòries que tenen en germen les potencialitats desitjades. Prenen consciència de les injustícies i sofriments de la realitat com a orientació bàsica i senten l'impuls de canalitzar les millors energies creatives. Com deia Ghandi: «Sigues tu el canvi que proposes». Al cap i a la fi, **la validesa i fecunditat de les idees les demostren les persones que les encarnen: són testimonis vius del que creuen.**

CREADORS DE CONSCIÈNCIA

40 FOTÒGRAFS COMPROMESOS

07.09.2018 – 10.02.2019

Exposició – Exposición
Entrada lliure – Entrada libre

DKV
Salut i benestar

 **Generalitat
de Catalunya**

